

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za vsako vrsto z navadnimi črkami 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Za poduk vsem Dolenjcem.

(Dalje.)

O sadjereji.

Kako lepo je vse stvarjenje božje! Stvarnik sam, naš dobrotljivi oče nebeški, skrbel je za to, da se površje suhe zemlje odeva z zeleno očesu dobrodejno barvo. V svoji neskončni očetovski skrbi za nas, dal je nekterim rastlinam še ta dar, da se vzdigujejo od zemlje proti nebu ter s svojim zelenjem nad zemljo kinčajo naravo in razveseljujejo človeka — krono stvarjenja. To dela drevje in razno grmičevje.

To vemo, da roka človeka ne more obsaditi vsega, zatorej je veliko rastlin, ki se plodijo same po sebi. Ali si kedaj že premišljeval, kako je vstvarjena smreka, ki na vitkih vejah svojega sejalca — storž — ima, in že pri rablem vetriču seme potresa sem ter tje? In koliko jih je, katerih seme se še dalje na okrog poseva. Tudi tica ti je velika dobrotnica v tej stroki kmetijstva. Kaj ne dragi, gola narava bila bi plešasta glava? Kako žalosten pogled bi bilo površje naše zemlje brez zelenja.

Modri stvarnik hoče pa tudi pomagače imeti, zatorej nam je dal um, da sadimo tudi mi po goličavah gozdno po vrtilih in boljših prostorih pa sadonosno drevje.

Različna je množitev in žlahtnitev drevja po različnih znanih načinih, kakor že čas in narava dreves zahteva.

Splošno pravilo je: Koščico na koščico; pešček na pešček!

Oh, koliko zemlje leži prazne v naši ljubi domovini! oh, kako krasne vrte bi lahko imeli! Vas, kraj mi ne dopadata, ako, dasi ugodna za to, prazna ležita.

Kako čedna je vas, ko v spomladi kakor nevesta praznično okinčana z raznobarvanim cvetjem hvali umnega in pridnega kmeta, kako smehljaje uklanja mu se v jeseni drevje bogato.

Dolenjskemu kmetu se še sanja ne, kako lepe vrte imajo po svetu, enake, morebiti lepše bi lahko tudi on imel. Kjer trta raste in žlahtna vinska kapljica zori, ondi je svet vstvarjen gotovo tudi za prav žlahtno drevje. Kolikor žlahtnejša trta raste, toliko boljši je tudi sad memo onih krajev, kjer trta ne rodi in ne raste; kajti gorkota je velika dobrota.

Na Gorenjskem se zelo pečajo s sadjerejo, ker vinogradov nimajo, v dobrih letinah nekteri po 200 do 300 gld. za saenje skupijo, da, celó od 800 do 1000 gld. Ako katero leto sadja ni, dobijo pa za požlahtnjena drevesca lepe krajcarje. Dolenjca po mojih mislih, ktere so vsaj

kteremu popotniku znana še zdaj, posebno zaradi strmoglavne ceste. Ako se človek od Šmartnega na Novomesto pelje o slabem vremenu, posebno po zimi, kadar je ledeno, naj le prej kes obudi! — To grajščino ima zdaj knez Hugo Windischgrätz; notri so videti raznovrstne znamenite reči, posebno lepa je knjigarnica (biblioteka).

Za zdaj bom le dve mikavni dogodbici iz enajste knjige Valvazorja bralcem ob kratkem povedal. V tej knjigi je popis mest, trgov in gradov, med tem tudi popis gradu Kravjeka, ki ni daleč od Zatičine, Višnjegore in Krke. (Zdaj mislim, je že vse v prav slabem stanu. Pis.)

V tem gradu bila je, ne vem, je li še, prostorna sobana, na ktere steni je bil narisan v naravni velikosti s silno dolgo brado Andrej Eberhard Ravbar. (Valvazor ga ima v 11. knjigi

Podlistek.

Kako braber je bil Andrej Eberhard Ravbar.

Naš slavni Valvazor v svojih knjigah, ki so za našo Kranjsko zgodovino velike cene in neprecenljive vrednosti, razne in prav mikavne reči pripoveduje. Mož je žrtvoval za to svoje velikansko delo svoje premoženje in ves svoj veliki trud. Za spomin e svetu, precej nevhvaležnemu, zapustil to svoje obširno delo, ki ga bolj slavi, kakor še tak dragocen, kamenit spominek. Čast takemu možu in večeni mu spomin! —

Za sremeni naj tudi bralci „Dolenj. Novic“ izvedo pa mikavnih dogodbic iz Valvazorja, ki je imel grajščino Bogenšberg (Wagensberg), marsi-

nekoliko opravičene — preveč „trta moti,“ in vendar bi po nekaterih vinskih krajih boljši mošt iz jabelk in tepek dobili, kakor iz nedozorelega in kislega grozdja.

Kaj pa dragi Dolenjci, ne bi bilo bolje dvojni pridelek imeti, kakor le enega, ako vam trta in vrta lepo obrodé? Dolenjska bi veliko pridobila, ko bi bolj kakor do sedaj, skrbela za sadonosne vrte.

Upajmo, enkrat bomo menda vendar železnico dobili, in svoje pridelke ložje v denar spravili, kakor do sedaj. Ne rečem, da Dolenjska popolnoma spi, kar se sadjereje tiče, res marsikje so lepi sadonosniki, marsiktera hiša, vas, v drevju skrita, vendar pa marsikje tudi hudo dremlje.

Ljudje pravijo: „Les je les, če kruha ni vmes,“ to je res, pa tudi ne. Kolikokrat se v jeseni in po zimi kruh ne peče, ako je sadja obilo. — Zdravniki zelo priporočajo sadje, ker je dobra, tečna in kričistilna jed. Kako vgaja še le otrokom!

Morda si, dragi bralec, že videl kedaj v svojem življenju, kako so deca milo gledala na sosedov vrt, kjer je zorelo zlahno sadje? morda celo še sam se zmuznil skoz mejo ali skočil čez plot na sosedov vrt, da bi pokusil, kak „okus“ imajo njegova jabelka, hruške, češplje itd., morda še hlače ali srajco si raztrgal pri tem osodepolnem delu, ko je sosed zarantail nad teboj.

Hej, kajon — kaj delaš? Otroka za par jabolk vsaj „dve angleški milji“ daleč pripelješ? Kaj ni to pravi dokaz, kako priljubljeno in dobrodejno mu je sadje? Le glej, ko bi povsod in pri vsaki hiši, ako le kako ped zemlje imajo, zasadili nekoliko sadnega drevja, bilo bi manj otročjega greha. Le pomisli, dragi prijatelj, kako prav bi ti prišlo, ko bi še kak goldinarček za

sadje dobil, postavim 5, 20, 100 gld. in rešil bi se nenasitljivega davkarja in bi ti morda še kaj za druge domače potrebe ostalo.

Dalje prihodnjič.

Dolenjsko vino in njegovo pridelovanje.

Vinoreja po Dolenjskem mora biti že celo stara. Morebiti je bil začetek z vinogradi storjen že pred Kristovim rojstvom. Za gotovo se pa sme trditi, da je rimski cesar Proba, ki je živel okoli 300 let po Krist. rojstvu, ukazal ljudstvu v naših krajih, pridno se prijeti pridelovanja zlahne kapljice, ki je temu cesarju menda prav po volji bila. V starih časih, okoli l. 1000 po Kr. so imeli vinograde menda celo v nekaterih krajih po Gorenjskem. Veliko vina je na Kranjskem bilo okoli l. 1500. Takrat je bilo v deželnem zboru prepovedano sodnijskim uradnikom jemati darov, vendar divjačine, rib in vina jemati jim ni bilo prepovedano. To dokazuje, da je ljudstvo tega blaga v izobilju imelo. Vino vipavsko, tržaško in ljutomersko (na Štajerskem) je že v starih časih veliko veljalo, pa tudi dolenjsko, tako imenovano marvino (mislim, da vino v kostanjeviškem okraju je imelo največ to ime) se je zelo čislalo. L. 1575 se je v kranjskem deželnem zboru določila cena raznim kranjskim vinom. Stari bokal najboljšega vipavca je veljal 7 kr. L. 1595 je moralo biti kaj veliko vina, ko je bilo po deželi splošno pijančevanje. Tako je namreč tožil vladni zastopnik v kranjskem deželnem zboru, češ, da ljudstvo cele noči pije, vino in žganje, da niti nedelj in praznikov ne spoštuje. Če je vse to res, kakor smo brali v nemškem časopisu te dni, potem so morali biti takrat „zlati časi“.

Dan danes pa se začenjajo za dolenjske vinorejce sitnejši časi. Nove skrbi so nam pred duri prišle. Pred vsem nam trtna uš preti. Veliko

stran 630—631 narisane; kdor ima to knjigo, naj ga le pogleda, samo vstraši naj se ga ne!

On (Ravbar) imel je še drugje graščine in bil je dvorni vojni svetovalec cesarja Maksimilijana II. Cesarju je služil že od mladih nog, ž njim tudi večkrat v vojsko šel in zaradi hrabrosti in junaštva cesarju silno priljubljen bil; pozneje dobil je bil celo še cesarjevo hčer za ženo.

Ta junak in vitez bil je visok tri vatre in brado imel do tal, da tako dolgo celo, da mu se je nazaj vihala. Tega moža je vse občudovalo; kako bi ga tudi ne bilo! kajti močan je bil tako, da je navadno konjsko podkvo kar prelomil kakor kak „kifec.“ Ravbar pa je na svojo moč in krasno brado tudi silno ponosen bil. Kadar je bil k cesarju poklican, prišel je večidel peš in brada vihrala mu je na dve strani kakor kaka čez sredo

prerezana zastava, ko jo sapa maje; korakal je prav možko med množico radovednega in zijačnega ljudstva.

Naj dragim bralcem „Dol. Novic“ povm dve mikavni dogodbici iz njegovega življenja, kakor ji Valvazor zapisani ima.

Prva je ta-le: Ravbar poskuša svojo moč z nekim krščenim judom.

Na dvoru nadvojvode Karola žive je nek krščen jud, ki je bil po osebi in moči prvi velikan Golijat. To je Karol dobro vedel poznal pa je tudi moč junaka Andreja Ravbarja. Prav mikalo ga je poskusiti in zvedeti hrabrost teh dveh nenavadnih mož, in kaj si nadvojvoda Karol izmislil?

(Dalje prihodnjič.)

britkih resnic nam povedó strokovnjaki v kmetijstvu in vinoreji. Če tudi vsega ne zadenejo, nekaj imajo vendar prav.

Navadna — ali vender imenitna reč!

„Dolenjske Novice“ hočejo priproste ljudi podučevati. V tej reči bodo pač imele še posla dovolj; — koliko je reči, ktere bi bilo treba ljudem razjasniti; koliko jih je, ktere bi jim bilo treba priporočiti! — Nekaj smo pač vže povedali — vsega naenkrat ne moremo! — Danes pa si hočemo izbrati reč, ki bo kterim smešna, drugim neumna, vender pa je v resnici jako potrebna. Kaj vender tacega? Počakaj malo, kmalo ti povem.

Sramožljivosti nekđaj ni bilo; ni je bilo treba pred grehom Adamovim, ker človek je bil nedolžen, popolnoma po volji božjej. Duša je vbogala Boga, telo vbogalo dušo. To je bilo prav. Ali človek je storil greh; uprl se zoper Boga; telo pa se je uprlo zoper dušo. Ker pa človek vender le še sluti, ve, da je to napačno, zato se pokaže sramožljivost, kedar koli počne kaj, kar je po naših mislih — sramotno! — In hvala Bogu, da nam je Bog pustil še to varhinjo — kamo bi sicer zašel on — nagnjen v hudo!

Človek je po telesu živali enak; zato ima živalske potrebe. Med njimi je tudi ta, da mu je treba odstraniti iz telesa ostanke jedi, kterih telo ne more zase porabiti. Pa tudi to, kakor ve vsakdo, je nekako sramotno: kdo se pač ne skrrije, kadar pride taka potreba? Kdo bi si upal kaj tacega početi očitno?

To je vzrok, da so si omikani ljudje napravili posebne kraje, kjer opravljajo to sramotno telesno potrebo. In prav imajo, ker je res potrebno! — Ali preljubi, pri nas na Dolenjskem vender ni povsod tako. Skušal sem sam. Bil sem v nekej fari na Dolenjskem, ki ima okoli dve tisoč ljudi — ali tacih krajev, stranišč, ali kakor jim vže hočete reči, je bilo jako malo. Je vas v tistem kraju, ki ima 46 hiš, na bregu polovico, polovico v dolini — pa v celej vasi sta bili samo dve stranišči! Samega me je prišla telesna potreba. Kolika sitnost! Sram me je bilo, ker nisem mogel dobiti pripravnega kraja!

Glejte, ljubi moji Dolenjci, kolika sitnost, glejte, kolika nerodnost! Ljudje, ki so kaj skusili, se kaj učili, se zgledujejo — in zabavljajo. To ni lepo za vas! — To je tudi sramotno! Ako se morejo vaši otroci potikati po vseh krajih, kedar jim je taka telesna potreba, je to pač sitno; pa ne samo sitno, tudi grdo je, še več pa nesramno! Ako pa otrok zgubi sramožljivost, bode zmirom nesramen. Nesramen človek pa je

zmožen za vse hudo; sramožljivost zgubljená — čednost zgubljená! O ko bi vi vedeli, koliko hudega se zgodi samo zato!

Vem, da je sitno o tem govoriti; ali potrebno je, zato ne morem molčati. Napravi si toraj stranišče, ako ga še nimaš pri hiši! Stane te malo; koristilo ti bode veliko. Povedal ti bom v drugič, o tem še druge vzroke. Le poslušaj me!

(Konec prihodnjič.)

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Izvrstni državni poslanec Hohenwart, ki je bil izvoljen v Ljubljani, pa tudi od gorenjskih kmetov, se je odpovedal gorenjskej volitvi. Zato bodo sedaj Gorenjci volili novega državnega poslanca.

Po državnih zakonih ima slovenščina pri vseh uradih z družimi jeziki vred enake pravice. Ali to ne gre v glavo zlasti nekterim uradnikom pri pošti na Štajerskem in pa v Trstu. Eni jo hočejo spodriniti z nemščino, drugi pa z laščino. Ali Slovenci, potegujmo se za svoje pravice, dati se nam morajo.

5. t. m. je bil praznik naših slovanskih aposteljnóv sv. Cirila in Metoda. Obhajali so ga vsi Slovani jako slovesno. Tudi mi Slovenci sploh nismo zaostali. V nekterih krajih, kakor v Krškem, v Šiški pri Ljubljani, v Gornjem gradu na Štajerskem in po mnogih družih krajih so se napravile njim v čast res prekrasne slavnosti. Na Velehrad tam pa, kjer počiva sv. Metod, je prišlo 40 do 45 tisoč ljudi. Prišlo bi jih bilo pač še enkrat toliko, ako si ne bi bili nekteri sovražniki Slovanov izmislili ter po svetu raztrobili, da so okoli Velehrada nalezljive bolezni. Dosegli so toliko, da se je prepovedalo tjekaj skupno potovanje, akoravno tamošnji župnik in dekan Vykidal trdi, da je vse zdravo. Mi Slovenci nameravamo na ta veličastni kraj potovati 10. avgusta. Upamo, da se bode dotle resnica izkazala ter se nam skupno potovanje dovolilo. Slovenci, kdor le more, na noge! — skupaj na božjo pot na Velehrad!

Liberalni Nemci bi pri nas kaj radi go-spodovali, toda v državnem zboru nimajo večine. Zato bi pa radi Avstrijo razkosali. To je Poljakom v Galiciji bi radi dali posebne pravice, ravno tako tudi Bukovini in Dalmaciji. Tako bi odpalo čez 80 poslancev; potlej, si mislijo, bi pa uže pohrustali nas druge Slované. Ali naši poslanci bodo uže skrbeli, da se jim ta želja ne bode izpolnila.

Kaj je novega po širokem svetu?

Prusi so izgnali 30.000 Rusov. Prusi so naje grozno jezni, in prete, da bodo spodili vse

Nemce, ker jih je naseljenih ob meji, in teh je jako veliko.

Francozom v Tonkinu gre zopet nekoliko slabše. Domačini so jih pred kratkem napali v mestu Hue. Res so bili sicer ti tepeni; ali vendar vse kaže, da Francozi še ne bodo imeli precej miru.

Na Španskem mori grozovitna kolera. Samo od 20. maja pa do 7. julija je zbolelo za kolero 28000 ljudi, umrlo pa 12350. Kralj Alfons se je skazal pravega junaka in očeta svojemu ljudstvu. Obiskal je najbolj okužene kraje — Aranjuez — pa si tudi s tem pridobil ljubezen svojih podložnih, kakor bi je sicer nikakor ne bil mogel.

Gospodarske stvari.

Poljedeljstvo.

Spisal Dragotin Ripšl, župnik.

(Dalje)

Laška, tudi krvava detelja imenovana, ima cvetje kot kri rudeče, je pri nas zelo v časti, ker spomladi zgodaj zraste, prej kot ktera druga, tako da se že v prvi polovici velikega travna lahko kosi, da se potlej taka njiva še za koruzo ali za krompir, ali za proso, ali za ajdo tisto leto porabi. Sejala se je pa še meseca avgusta ali septembra prejšnjega leta v dobro pognojeno zemljo. Kosi se namreč samo enkrat, kar tistim, ki malo klaje imajo, dobro v pomoč pride. Seje se je toliko in gosto ko druge, pa ne samo seme, ampak celi mešički. — Grahovja in koruze za košnjo sejati, ni navadno. Da bi pri nas nekoliko klaje prihranili, imajo svoje pastirje, kateri živino vsaki dan dvakrat na pašo gonijo — v hoste. Tam se živina zmladleta morebiti dvakrat ali trikrat do sitega najé, potlej pa nič več ne dobi, ampak semtertje tava in lačna domu hodi; tako pasti ni le nič dobička, ampak gotova zguba in nespamet. Tako gredó naše hoste v nič, ker živina ves mladi les objé; krave na taki paši še betvico mleka, kar ga imajo s tavanjem zgubé; tudi se na paši veliko dobrega gnoja po nemarnem zgubi, da ga potem za njive pomanjkuje; pastirji po nepridnem dragi čas tratijo, se tako navadijo brez dela pohajati in marsikaj napačnega početi, živina pa lačna v škodo sili in vhaža.

(Dalje prihodnjič.)

Piše nam se:

Iz Krškega. V našem mesteci se v najnovjšem času marsikaj pripeti, kar je vredno, da se zapiše in natisne. 5. julija praznujejo cerkev in ž njó vred zlasti vsi Slovani spomin slovanskih

aposteljnov, sv. Cirila in Metoda. Ta praznik je posebno letos imeniten, ko se obhaja tisočletnica Metodove smrti, ko je in bode še potovalo v Velegrad na Moravsko na tisoče slovanskih romarjev. Vrli Krčani so pa ta praznik doma kaj slovesno častili. Že v soboto ti je pok možnarjev naznanjeval prihodnji veseli dan. V nedeljo videl si mnogo hiš okinčanih s slovenskimi trobojnicami in cesarskimi zastavami. Ob 10. uri je privrelo v vikarijatno cerkev veliko pobožnih ljudi vseh stanov. Pridigoval je č. gosp. Vesel, župnik od sv. Duha. Govoril je o življenji sv. bratov in o domoljubji. Lep govor je bil kaj jedrnat in priličen. Pravi domoljub, rekel je časti vredni domorodec, ljubi vladanje, spoštuje in izpeljuje zakone, čisla lepe domače šege in navade ter rabi svoj domači jezik, pri nas slovenščino. — Sv. mašo so darovali preč. g. korar in dekan Poljak iz Leskovca; peli pa so vrli krški pevci kaj lepo mašo, kakoršno slišati menda občinstvo ni vajeno, ne pri nas ne drugod. To vam je bilo veličastno petje!

Popoludne se je svečanost primerno nadaljevala. Prihajali so gostje od blizu in daleč, iz Brežic, Sevnice, Rajhenburga, Zagreba, Kostanjevice, Novega mesta i. t. d.

Iz Zagreba je prišla ondotna mestna kapela, ki je svirala kaj lepe reči na šolskem trgu. Zvečer je bil koncert na gosp. Gregoriča, krasno okinčanem vrtu, kjer se je zbralo toliko slovenske gospode, da skoraj ni bilo prostora dobiti. Tu smo zopet slišali prelepo godbo in krasno petje, ki je trajalo do polnoči. Vmes pa se je spuščal umeteljni ogenj, raketeljni. Med vsemi pesmami dopala se je najbolje dolga pesem „Kdo je mar?“ katero so peli dobro izurjeni, čez vse pridni krški pevci in katero je godba spremljala. To je bilo kaj za ušesa! Tako lepe reči še nismo in ne bomo v Krškem tako hitro več slišali. Kaj pa se v pesmi pripoveduje? Pokojni slovenski pesnik Koseski razlaga v tej pesmi, da sinovi slovenskih kmetov lahko s svojim bistrim umom in veliko pridnostjo vse postanejo: trgovci, učenjaki, visoki duhovniki, imenitni vojaki itd. — Za to lepo veselico moramo se zahvaliti bralnemu društvu in gg. pevcem v Krškem. Naj jim bode najtoplejša hvala in slava!

Iz Poljanic. Meseca junija je bila volitev novega župana za Poljanice. Pri prvi volitvi je bilo izvoljenih 12 odbornikov brez namestnikov in največ glasov so dobili gosp. župnik. Pri drugi volitvi je bilo jako čudno, ker se glasovi niso dovrstili in so se morali župan in 3 svetovalci po trikrat voliti in konečno je bil z žrebom izvoljen za župana Jakob Heflerle iz Poljanic. Za svetovalce pa so izbrani in izžrebani Janez Pečaver iz Poljanic, Jurij Griell iz Obšic in Janez Kraker iz Postenic.

O šoli bom drugokrat kaj poročal. — Poljanskemu gospodu župniku gre vsa hvala za njegov trud s šolsko mladino, za krščanski nauk, podučevanje za sv. birmo, za snažnost v cerkvi, za lepa mašna oblačila in z eno besedo, za izvrstni red. Današnji gospod župnik so J. St. Bog jih daj še mnogo let v zdravju ohraniti.

Še ena žalostna novica se je zgodila. 5. julija šla je 40letna omožena ženska v nedeljo zjutraj okoli 6. do 7. ure na visoko črešnjevo drevo črešnje brati; nabrala jih je dve cajni, potem pa nesrečno padla dol z drevesa, kakšnih 3 ali 4 seznjev globoko. Padla je na kamenje, si zlomila vrat in prihitevši gospod duhovnik je niso mogli več izpovedati; podarili so jej sveto olje in potem so jo na njen dom zanesli, kjer je po neizrečenih bolečinah dve uri potem umrla. Za njo žalujejo mož in tri deklice. Bog ji daj večni mir. Dragi bralci, pazite se dobro, in ne puščajte ljudstvu v nedeljah in praznikih in posebno ne med sv. mašo se plaziti po drevesih.

Iz Št. Janža pri Zidanemmostu na Dolenjskem. Dne 30. junija t. l. bil je semenj v Št. Janžu. Goveje živine, lepe in debele so domači in sosedni živinorejci veliko prignali. Tudi drobnice je bilo. Živinska kupčija je bila živahna če tudi kupcev iz daljnih krajev ni bilo.

Prihodnji semenj bode kvaterni torek meseca septembra t. l. Želeti je torej, da bi živinorejci na prihodnji semenj še več debele živine prignali in da bi tudi kupci iz daljnih krajev ta semenj obilo obiskali.

Iz Svibnjega 11. julija 1885. — V ponedeljek, t. j. 6. t. m. dopoludne, vozil je v Podleševji Štajercev hlapec hlode na žago, s pomočjo jednega malega fanta, in se mu je pri tej priliki voz tako nesrečno prevrnil, da je hlapca podsè dobilo in mu zadnjo polovico glave odtrgalo, tako da so možgani na tleh ostali. Nesrečnež bil je še mlad, priden, delaven in pošten, po imenu Martin Strniša po domače „Božjakov“ iz Starega dvora doma.

Iz Prečine. Naj se tudi mi kaj iz našega Prečinskega dola oglasimo, preljubljene nam „Dolenjske Novice“. — 5. t. m. obhajali smo pri nas starodavno obljubljeno procesijo na Trško goro. Pred davnim časom so v naši dolini hoteli črvi in hrošči vse poljske pridelke uničiti. Naši preddedi so se obljubili v molitev na Trško goro, kateri hrib je nam Dolenjskem okoli Novega mesta najprijaznejši. Človeka presune v srcu, ko po vinskih gorica sliši pobožno ljudstvo moliti in prepevati, a posebno prijetno je, kadar vinska trta obeta veliko pridelka kot letos. Še veličatnejše je, ako človek dospe na goro, s katere je prekrasen razgled po Dolenjskeji, ter

je do duše ginjen stopivši v tako zelo okinčano cerkev na Trški gori.

Že več let dohajam v to svetišče, a — vsako leto se nam pokaže kaj novega. Letos smo zapazili nov tlak, prelepi tepih pri velikem altarji in drugo v tej prekrasni cerkvi. Vidi se, da ima cerkev skrbne duhovne in cerkvene može, kateri skrbé za čast božjo in povzdigo cerkve.

Dne 6. t. m. nas je toča obiskala, katera je od Lukinjskega grada privrela, a hvala Bogu malo kvare včinila, na turščici se malo pozna. — Prijatelji narave nas le po malem obiščejo kljubu temu, da je dobil letos naš Lukinjski grad restavraterja — morebiti postrežba ni na pravem mestu? — Polje pri nas letos izvrstno kaže, posebno pšenica; razun rži je poljski pridelek letos pri nas med boljše šteti, ako nas Bog še obvaruje hude ure. — Z izdelovanjem opek si tukaj ljudstvo tudi veliko prisluži. Opekarnice za izdelovanje opek so tukaj štiri. Gospoda Šiebelna grajščaka prva iz katere se je gosp. Faleksinijeva pred 38 leti, a pred 20 leti gospod Perovška priredila. Poslednja gospod Jožeta Špelka, po domače Jeričeva pod goro niže Straže katere vse prav izvrstno opeko izdeljujejo, in so kot jako dobro na glasu. Samo ena vas Straža si na leto pri tem izdelovanju nad 3000 gl. prisluži. Poslednja t. j. gosp. Spelkova je pa še zaradi tega pripravna za iste posestnike, ki dohajajo po Dolenjski veliki cesti skozi Beršlin po opeko, ker jim je bližje in pripravnejše, kajti dandanes dober gospodar na čas veliko pazi, že Anglež pravi; čas je denar. Tukaj si prihranite dragi Dolenjci pri izvaževanju opeke tri četrti ure — čas je denar. — Samo to vam se priporoča, dragi Dolenjci, da ob nedeljah in praznikih ne vozarite s teškim vozmi po naši cesti. Dajmo Bogu kar je božjega, in cesarju kar je cesarjevega. — Drugo pot kaj več — Božja je pomoč!

Domače vesti.

(Sklep šolskega leta.) Danes se je končal pouk na novomeških učilnicah, imenoma na gimnaziji in na obeh ljudskih šolah. Vže preje se je završil pouk v obrtni šoli. Natančneje podatke o teh šolah prinesemo v prihodnjem listu. Danes samo javljamo, da je ravnatelj novomeške gimnazije, gosp. Janez Fischer, po več nego tridesetletnem vzpešnem delovanju na šolskem polji prošil za umirovljenje in da bode ostavil Novomesto, kjer je najdlje let služboval in si po svojih zaslugah pridobil simpatije meščanstva.

Njemu v čast priredil je učiteljski zbor v nedeljo 12. jul. svečano večerjo, pri kateri se je napijalo slavljencu in so se naglašale nje-

gove zasluge; dijaki pa so v torek 14. jul. napravili svojemu odhajajočemu vodji podoknico.

Njegova glavna zasluga je preosnova podpornega društva za siromašne dijake. Po svojem prizadevanji posrečilo mu se je nabrati v teku jednega desetletja toliko prineskov, da je glavnica na 3250 gl. narasla, revnim dijakom pa se je razdelilo za 2975 gl. obleke, za 948 gl. knjig in šolskih potrebščin, za stanovanje in hrano pa se je plačalo 1795 gold. Mnogo pa je tudi iz svojega žepa pridodal.

Druga zasluga njegova je, da je oživela in se razcvela obrtniška in trgovska šola. V priznanje njegovega blagonosnega truda na tem polji izrekel mu je odbor obrtniško-trgovske šole svojo zahvalo, učenci trgovskega oddelka pa so mu v torek 7. jul. podali le-tó krasno izdelano zahvalnico:

Visokorodnemu gospodu Ivanu Fischerju, c. k. gimn. vodji v Novem mestu. — Učenci trgovskega tečaja javne obrtniške napredovalnice v Rudolfovem si usojajo Vaš. blag. za neprenehani in težki trud okoli njihove izobrazbe v različnih strokah, posebno pa v praktičnem knjigovodstvu najtoplejšo in globoko čutjeno zahvalo izreči in V. blagorodje zagotavljati vednega spomina.

Vsemogočni naj zdušnemu učitelju in neutrudnemu dobrotniku šolske mladine da mnogo let v najlepšem zdravju mir uživati in svest, da je bil mladini zaslužen prijatelj, naj mu sladí starost.

V Rudolfovem 7. julija 1885.

Temu izrazu zahvalnosti pridružujemo se tudi mi ter mu kličemo srčni: „Na mnoga leta!“

(Na novomeškem gimnaziji) vršili so se zrelostni ustni izpiti dné 27. junija. K izpitu se je oglasilo 7 osmošolcev, a trije so odstopili, štirje delali, trije napravili in sicer med njimi eden z odliko, eden pa je propal za eno leto.

(Presvitli cesar) podaril je Črnome-ljskim gasilcem 80 goldinarjev podpore iz lastnega premoženja.

(Imenovanje.) Sodnijski pristav v Kostanjevici gosp. Ivan Nedog premeščen je v Ljubljano in na njegovo mesto pride kot pristav gosp. Henrik Frankovič, dozdanji avskultant v Krškem.

(Služba učitelja) v Št. Jerneji z letno plačo 400 gold. je razpisana.

(Pisarja) išče c. kr. okrajna sodnija v Kostanjevici za mesečno plačno 27 gld.

(Utopil) se je 6. t. m. poleg mestnega mlina v Novem mestu šestletni deček tukajšnjega privatnega uradnika g. Prijatlja. Po otročji navadi je rad pri vodi stikaval in ribe lovil. Našli so ga še le drugi dan. — Ubožec imel je jako skrbne stariše, in še se je nesreča zgodila, torej nikdar ne moremo dosti priporočati: Pazite na otroke.

(Na Težki vodi) bi se bila 13. t. m. kmalu velika nesreča zgodila. Fantiček pri štirih letih napravil je z užigalicami ogenj na svinjaku tik hiše, kateri se je tudi vnel. Sosedje, ki so na bližnjih njivah delali, zagledali so to še pravi čas, prihiteli skup in raztrgali ves svinjak in tako ogenj udušili. — Vsa vas, 21 hiš, bila je v največi nevarnosti. Hvala Bogu, da se je tako srečno izšlo. Stariši, pazite na otroke!

(V Toplicah) pri Novem mestu zbralo se je do konca junija 526 ljudi, ki so prišli zdravja iskat.

(Življenje trapistov.) Posebna vrst francoskih trapistov, t. j. menihov se je naselila v Rajhenburgu (na gradu) in v mireuski fari, v gradu g. dr. Wurzbacha (Landspreis). Življenje teh minihov je kaj čudno, ostro in trdo. Po noči vstajajo še ob polnoči, eni uri ali zadnji čas ob dveh, da gredo molit. Jedó prav malo, in večinoma le zelenjavo, kuhano in osoljeno, pa ne zabeljeno. Meso in ribe smejo le bolniki jesti. Spijo na trdih slamnicah, oblečeni, za zglatve imajo tudi le slamnice. Spijo vsi v skupni spalnici. Sadje in kruh tudi zavživajo ter mleko. Toda v postu in adventu jim je tudi mleko prepovedano. Menihi in bratje morajo pridno delati, menihi po kake 4 ure na dan, bratje po 12 ur. Veliko časa porabijo za molitev in čitanje pobožnih knjig. Kdor se ne ravna po samostanskih pravilih, obtožiti se mora sam. Govoriti pa med seboj ne smejo; le s prednikom je to dovoljeno. Sicer si pa dajó znamenja, da se sporazumó. Tako življenje imajo v Rajhenburgu ob Savi na kranjsko-štajerski meji.

(Okrajna posojilnica v Krškem) ima seje načelstva in uradne dneve ob torkih. Takrat se sprejemajo novi udje in dovoljujejo posojila.

(Starišem in varuhom gluhonemih in slepih otrok.) Ces. kr. deželna vlada za Kranjsko razpisuje eno mesto gr. finje Stubenbergove in dve mesti Franca Holdheima ustanove za gluhoneme v c. kr. deželni odgojilnici v Lincu. Sprejemajo se otroci od 7. do 12. leta starosti. Stariši ali njihovi namestniki, ki hočejo za svoje otroke ali varovance prositi za sprejem, naj prošnje, katerim treba priložiti krstne liste, spričalo o stavljenih kozáh, ubožne liste in po farnem uradu podpisana ter po c. kr. okrajnem zdravniku potrjena zdravniška spričala o otrokovi izobražljivosti in njegovem zdravju, izročé pri dotičnem c. kr. okrajnem glavarstvu, v Ljubljani pri mestnem magistratu do 25. julija t. l. Enako je razpisanih več mest barona Karola Flödniga ustanove za slepe v odgojilnici v Lincu. — Sprejemajo se otroci tudi v starosti.

od 7. do 12. leta. Stariši ali njih namestniki, ki hočejo za svoje otroke ali varovance prositi, morajo prošnje, katerim naj priložijo krstni list, spričevalo o stavljenih kozáh in ubožni list, potem zdravnikovo spričevalo o otrokovem zdravju in o njegovi izobražljivosti, po dotičnem okrajnem glavarstvu, v Ljubljani pa po mestnem magistratu do 25. julija t. l. podati c. kr. deželni vladi.

(Toča.) Konec junija vsula se je huda toča v okolici Besnice pri Litiji pa v okolici Javorja. Žito je vse potolčeno, morali je bodo kar pokositi. Toča razbila je tudi sadje z dreves. Škoda je velika.

(Umor pri Podsusedu.) Dne 6. junija ubili so neznani lopovi Jakoba Mirta, kmeta iz Struž, občine krške. Po dovršenem umoru položili so truplo na železniški tír, da bi šla železnica čezenj, kar se je tudi zgodilo. Mênili so lopovi tako sledove zločina zakriti. Razbojnikov še niso našli.

(Kuga med raki) v naših vodah se vedno bolj širi. V Krki in njenih pritokih in v Ižici so raki že popolnoma izmrli. Tudi v Sori, ktera je dajala vlansko leto še lepe rake, so zdaj že tudi vsi poginili. Ker kuga neče odnehati, bilo bi najbolje, da se nekaj let v te vode ne zaplojujejo več raki, dokler ni gotovo, da so odstranjeni vsi ostanki okuženih rakov.

(Konjerejcem!) Na Kranjskem se bode za leto 1885 vršila delitev državnih premij v c. kr. cekinih in srebernih svetinjah, kakor tudi delitev priznanskih diplom a/ za kobile z žrebetom, b/ za mlade, to je 3- do 4letne kobile, c/ za 1- in 2letne žrebice v peterih konkurznih postajah, in sicer: v Ribnici za politični okraj: Kočevje dne 1. septembra t. l. — V St. Jarneji za politične okraje: Krško, Rudolfovo in Črnomelj dne 3. septembra. V vsaki konkurzni postaji se začne delitev premij v imenovanih dnevih ob 9. uri dopoldne. Natančnejše uredbe o premijiranju si vsakdo lahko ogleda pri svojem županstvu ali okrajnem glavarstvu.

(Strela ubila.) Iz krškega okraja se poroča: Dne 27. junija nabirala je med 6. in 7. uro zvečer sedemtridesetletna Ana Horšel iz Boršta, občina Cerkljé, črešnje na nekem drevesu. Med tem pridrví nevihta, strela udari v črešnjo in zadene tudi njo, tako da je bila takoj mrtva.

(S črešnje padel.) Iz novomeškega okraja se poroča: Dne 23. junija padel je udovec Josip Muhič iz Pristave kakih pet metrov visoko s črešnje, in sicer tako nesrečno na glavo, da je takoj obležal mrtev. Ponesrečeni zapustil je dvoje nepreskrbljenih otrok.

(Strela.) Dne 21. junija udarila je strela namreč skozi odprta vrata v hlev posestnika

Ivana Bukovca v Malem Korenu (novomeški okraj) ter ubila vso živino, kar je je bilo v hlevu, namreč dva vola, dve kravi in dve junici. Škoda ceni se na 608 gold.

(Obesil) se je kmet Lužar v Stari vasi pri Št. Jarneji. Pravijo, da ga je vest pekla, ker menijo, da je po krivem prisegel.

(V Gadovi peči in v fari sv. Križa pri Kostanjevici) je 6. t. m. toča vse pobila. Škode je kaj veliko v vinogradih in na polji, posebno g. Gregoriča v Krškem. Toča je bila velika tudi v Soteski pri Toplicah 30. junija.

Smešnice.

Zakaj te pa oče vedno tepejo?
Zato, ker so močnejši od mene.

Pred nebradatim sodnikom imel je odgovarjati potepuh s črno brado. Sodnik pogleda v akte, se obrne do potepuha in pravi: „Po vsem tem je razvidno, da je vaša vest prav tako črna, kakor vaša brada!“ „Če vi vest sodite po bradi,“ odgovori potepuh, „tedaj vi prav nič vesti nimate.“

Dober izgovor.

Mož: „Kdo pa je vže zopet celo steklenico vina izpil?“ Žena: „Jaz, ker ne trpim vina v hiši, da se vendar enkrat nesrečnemu pijančevanju odvadiš!“

Sodnik vpraša pričo: „Ali ste imeli vže kedaj opravke sè sodiščem?“ „Zalibog,“ odgovori priča. „Kaj pa ste bili zakrivali?“ „Nič, bil sem porotnik.“

Sejmi na Dolenjskem.

19. julija v Vinici; — torek po sv. Marjeti v Metliki; — sv. Magdalen dan v Hinjah; — 24. jul. v Veliki Loki; — sv. Jakoba dan v Kočevji; — v pondeljek po sv. Jakobu v Kostanjevici in Šmartnem pri Litiji; — sredo po sv. Jakobu v Dobrničah; — sv. Ane dan v Leskovcu, Višnjih gori; — 27. julija v Toplicah.

Loterijske srečke.

Trst	4. julija	69	53	16	23	19
Gradec	11. julija	37	49	5	67	35

Zahvala!

Živo ginjeni po številnih dokazih toliko presrénega sočutja o nepričakovanej in prebritkej izgubi našega ljubljenege sinka

Alfonza

izrekamo vsem, posebno pa preblagej predarežljivej gospej Mariji Zure za prekrasni vене in g. nosilcem našo najiskrenejšo zahvalo.

Rudolfovo dne 8. julija 1885.

[50]

Žalujoča obitelj Prijatelja.

Ljubljanski Zvon.

Št. VII. prinaša te spise:

1. Gorázd: Čača nezmernosti. Povest v verzih.
2. Flavica: Spomin in želja. Pesem.
3. Dr. Fr. Detela: Veliki grof. Zgodovinski roman. (Dalje).
4. J. Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih. 22. Pod hrúško.
5. L. Podgornikova: Glasbena vzgoja v Slovencih. (Dalje.)
6. Iran Vrbovec: Slavni Slovenci. II. Peter Pavel Glavar.
7. J. Stritar: Pogovori. V.
8. Svojmír: Drobne pesmi. 3. 4. 5. 6.
9. Fr. Lévec: Vodnikovi Pesmi „Premaga“ in „Mirov god“.
10. Janko Kersnik: Agitator. Roman. (Dalje).
11. J. Šuman: Odgovor na Štrekeljevo kritiko moje slovnice.
12. Književna poročila: IV. S. Rutár: Politična in kulturna zgodovina štajerskih Slovencev.
13. Slovenski glasnik: Poziv slovenskim pisateljem. — Nove knjige slovenske. — „Führer durch Krain und die Landeshauptstadt Laibach.“ — „Truber Primus und die Reformation in Krain.“ — „Archiv für slavische Philologie.“ — Književnost hrvaška. — Popravek.
14. Janko Kalan: Šah. [9—7]

„LIUBLJANSKI ZVON“ izhaja v mesečnih, po 4 tiskovne pole velike osmerke obsežnih zvezkih ter stoji za pol leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld 15 kr.

Gostilna na prodaj!

Staro, vsacemu dobro znano gostilno v Rudolfovem, ležečo na prijaznim kraji ter obsezajočo dve jedna tik druge stoječi hiši, dobro zidani, s prostornimi sobami za gostilno, z lepim vrtom, z romantičnim razgledom, z ameriškansko ledenico, z obzidanim in s šipami obdanim kegljiščem, tudi z dvema lepima sobama za prenočišče tujcev, namerava podpisana iz proste roke zaradi bolehnosti prodati. Pogoji zvedó se natančnejši pri lastnici ustno ali pismeno. Čas za kupce je odločen do 1. septembra 1885.

[48—2]

Rozalija Bruner,
lastnica.

3 mlinske kamne,

lepo obdelane in kovane ima na prodaj

[45—3] Franc Žafran, v Gotni vasi št. 18.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Kraječ.

Posestvo na prodaj.

Posestvo na malem Kalu hiš. št. 2, fara Mirnapeč, okraj. glav. Rudolfovo. Zidana hiša, novi skedenj, kašča, zidani hlev in štiri novi svinjaki, zemljišča, njive, travnike, hoste ali gojzde i. t. d. se proda iz prostih rok. Natanko se izve pri lastnici

[47—2]

Urši Stupar.
Mali Kal.

Surova vazelina

(Rohwaseline) je

najboljše mazilo za usnje.

To stalno, nespremenljivo, tekoče mazilo je temne barve in se ne nahaja v njem nobena rastlinska ali živalska maščoba ter tudi ne postane nikdar žaltovo.

Sirova vazelina je najboljši pripomoček za obvarovanje usnja, ker najtrdeje usnje takoj mehko in volno stori ter se po vsemu usnji enako razleze in ga obvaruje, da ne strohni in se ne usuši.

Rabi pa se to mazilo za obuvala, da postanejo mehka in da jih voda ne premoči; posebno za lovske čevlje; za mazanje jermenov, komatov, usnja pri vozev in kočijah.

Opomniti je treba, da se nahaja na starem usnji mnogo ostankov živalske ali rastlinske maščobe, treba je toraj usnje že od začetka dobro mazati; ko se pa te masti napije, zadostuje potem, da se le nekoliko namaže.

Neobhodno potrebno je to mazilo za vsakega, kateri ima konje, ker je najboljše za mazanje

konjskih kopit.

Vpeljano je to mazilo že za konjska kopita tudi v c. k. vojski po naročilu vis. c. k. ministerstva avstr. z uk. št. 2030. Da je to mazilo za konjska kopita v resnici izvrstno, to pričajo tudi mnoga pohvalna pisma prvih živinozdravnikov. Ta sirova vazelina namreč v konjsko in sploh v vsako živalsko kopito ali rog hitro vleze, ter ga obvaruje, da se ne cepi in se ga nobena bolezen ne prime.

Rabi pa se tudi za mazanje lešaja pri goveji živini, mašin in brizgalnic, ter tudi za mazanje železa, da ne zarujevi.

Sirovo vazelino

pa prodaja v Novem mestu samo podpisani ter velja v močnih, plehnatih škatljicah 10 kr. (80 gr. težka), 35 kr. (četrt Kg.), 50 kr. (pol Kg.) in 75 kr. (1 Kg.) Brez škatelj pa se dobiva po 65 kr. Kg.

Vsim tistim pa, kateri želé to mast prodajati, dajem jo veliko cenejše.

V svojej zalogi imam tudi najnovejše vrste cilindre za lampe, tako imenovane

Kugelcilindre.

Odlikujejo se od prejšnjih v tem, da le malo kateri počí in veliko svitljeje sveti. [20—4]

FRANC RUS, trgovec

v Novem mestu v Bučarjevi hiši št. 84.

Novomesto. — Natisnil J. Kraječ.